

Resultaten aanvullend onderzoek planten en vleermuizen voor het project Ombouw Amstelveenlijn

Opdrachtgever	Gemeente Amsterdam, Metro en Tram
Referentie	Vries, E.W. de 2016. Resultaten aanvullend onderzoek planten en vleermuizen voor het project Ombouw Amstelveenlijn. A&W-notitie 2623. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden
Projectcode	2623aml
Status	Definitief
Datum	24 oktober 2016
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Methode
3. Resultaten
4. Beoordeling volgens de Flora- en faunawet
5. Conclusies
6. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. Inleiding

De gemeente Amsterdam, Metro en Tram houdt zich bezig met het project 'Ombouw Amstelveenlijn'. In dat kader is een ecologische beoordeling uitgevoerd (A&W-notitie 2502, De Vries 2015), waaruit is gebleken dat aanvullend onderzoek naar wettelijk beschermde planten en vleermuizen noodzakelijk is om te bepalen hoe het project zich verhoudt tot de Flora- en faunawet. De gemeente Amsterdam heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit aanvullende onderzoek uit te voeren. In deze notitie worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze rapportage kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Methode

Planten

Op 7 juni 2016 is het gehele plangebied onderzocht op de aanwezigheid van wettelijk beschermde plantensoorten. Er is gekozen voor een datum vroeg in juni, omdat vroege bloeiers (zoals Daslook) dan nog zijn te inventariseren en late bloeiers (bijv. Brede wespenorchis) al goed zichtbaar zijn.

Vleermuisonderzoek

Om te bepalen op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied en de omgeving, is nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vleermuisonderzoek dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol (ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus). Daarin is vastgelegd aan welke voorwaarden gedegen vleermuisonderzoek moet voldoen om tot uitspraken te komen ten aanzien van de verschillende ecologische aspecten die van belang zijn voor vleermuizen (foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes). In de ecologische beoordeling van het project (De Vries 2015) is naar voren gekomen dat de aanwezigheid van balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone en Ruige dwergvleermuis niet is uit te sluiten. Bovendien is geconcludeerd dat nader onderzoek uitgevoerd diende te worden naar het belang van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen. Uitgaande van de te verwachten soorten en functies dienden voor het project Ombouw Amstelveenlijn volgens het protocol minimaal twee veldbezoeken plaats te vinden aan foerageergebied tijdens het voorjaar/de zomer en twee veldbezoeken aan baltsplaatsen tijdens de nazomer/herfst.

In eerste instantie werd beoogd om twee veldbezoeken met twee personen uit te voeren om het foerageergebied in kaart te brengen. Uiteindelijk is ervoor gekozen om het gebied vier keer te inventariseren met één persoon om de verspreiding van de foeragerende vleermuizen in het onderzoeksgebied op meer momenten vast te kunnen leggen. In het najaar is het gebied twee keer onderzocht op baltsende vleermuizen. Het plangebied is tijdens de veldbezoeken 's nachts onderzocht met behulp van batdetectoren (van het type heterodyne/time expansion, Pettersson D240x). In tabel 1 staan de datums van de veldbezoeken. De omstandigheden voor onderzoek aan vleermuizen waren op vrijwel alle dagen goed, met uitzondering van de vierde ronde ten

aanzien van foerageergebied. Op die dag moest het onderzoek vroegtijdig worden gestaakt vanwege regen.

Tabel 1. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden	
3 juni 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 4 uur)	Foerageergebied	Temperatuur	13.0
			Bewolking	geheel bewolkt
			Windrichting	N
			Windkracht	3
			Neerslag	geen
19 juni 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 4 uur)	Foerageergebied	Temperatuur	13.0
			Bewolking	geheel bewolkt
			Windrichting	NW
			Windkracht	3
			Neerslag	geen
15 juli 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 4 uur)	Foerageergebied	T Temperatuur	15.0
			Bewolking	6/8 bewolkt
			Windrichting	ZW
			Windkracht	2
			Neerslag	geen
1 augustus 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 2 uur)	Foerageergebied	Temperatuur	14.0
			Bewolking	7/8 bewolkt
			Windrichting	ZW
			Windkracht	2
			Neerslag	regen na 2 uur
18 augustus 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 4 uur)	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temperatuur	16.0
			Bewolking	onbekend
			Windrichting	NO
			Windkracht	3
			Neerslag	geen
8 september 2016	Vanaf 1 uur na zonsondergang (ca. 4 uur)	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temperatuur	18.0
			Bewolking	1/8 bewolkt
			Windrichting	W
			Windkracht	2
			Neerslag	geen

3. Resultaten

3.1 Planten

Algemeen

De bermen in het plangebied hebben een vegetatie die gerekend kan worden tot het Glanshaververbond (*Arrhenatherion Elatioris*). Dit zijn vegetaties met in hoofdzaak grassen als Glanshaver, Kropaar en Kweek. Deze vegetaties zijn veelal gebonden aan matig vochtige, neutraal tot basische, voedselrijke gronden. Door kleine verschillen in beheer worden deze vegetaties op sommige plekken volledig beheerst door enkele dominerende grassen als Kropaar en Kweek en plantensoorten als Heermoes, Fluitenkruid en Berenklauw. Op de meeste plekken krijgen echter verschillende kensoorten en begeleidende soorten van de Glanshaver-associatie (de plantengemeenschap waar het hier om gaat) meer kans, waardoor er plaatselijk zeer bloemrijke bermvegetaties aanwezig zijn. Het gaat in dit geval om een mix van ingezaaide kenmerkende soorten uit de verschillende te onderscheiden subassociaties (droger-natter) binnen deze plantengemeenschap. Deze soorten zouden hier van nature niet allemaal voorkomen. Door het iets schralere karakter van de berm en de minder dominante grasgroei, krijgen soorten als Wilde peen, Knoopkruid, Grote pimpernel, Geel walstro, Gele honingklaver en Bevertjes op veel plekken een kans om zich volledig te ontplooien. Daarnaast groeien hier ook zeldzamere soorten als Beemdkroon, Veldsalie, Blaassilene, Rapunzelklokje, Beemdooievaarsbek en Gele morgenster. In de meeste gevallen gaat het hier om verstoorde bodems met een zeer bloemrijke onnatuurlijke mix van soorten.

Wettelijk beschermde soorten

Bij de inventarisatie van de planten in het plangebied zijn vier wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen. Het gaat om de middelzwaar beschermde Daslook en de licht beschermde soorten Grasklokje, Brede wespenorchis en Veldsalie. In bijlage 1 is in twee figuren weergegeven waar de groeiplaatsen van de betreffende soorten zijn waargenomen.

In het noordelijk deel van het plangebied is op twee plaatsen het Grasklokje waargenomen. Verwacht wordt, dat deze plantensoort ook op andere plaatsen in de bermen van de Beneluxbaan zal voorkomen. Ditzelfde geldt voor de Veldsalie, die tussen de haltes Zonnestein en Rembrandtweg en rond de kruising met de Sportlaan een aantal keer is waargenomen.

Van de Brede wespenorchis werd één groeiplaats aangetroffen aan de westzijde van de Beneluxbaan, tussen de haltes Zonnestein en Rembrandtweg. Het is aannemelijk dat deze soort meer groeiplaatsen heeft in de ondergroei en bosranden van de parken langs de Beneluxbaan.

Daslook is een stinsenplant die in de parken van Amstelveen in (zeer) grote getale voorkomt. Het is dan ook niet vreemd, dat deze soort op verscheidene locaties in het plangebied in de ondergroei is aangetroffen. Op de figuren in bijlage 1 zijn deze locaties weergegeven.

3.1 Vleermuizen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen het plangebied vier soorten vleermuizen waargenomen, namelijk Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Laatvlieger en Rosse vleermuis werden slechts drie keer waargenomen en het betrof in alle gevallen overvliegende exemplaren. Hieronder worden de resultaten ten aanzien van

foerageergebied en balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone en Ruige dwergvleermuis besproken.

Foerageergebied

Bij het onderzoek naar foerageergebied van vleermuizen werden in het onderzoeksgebied voornamelijk Gewone dwergvleermuizen waargenomen en een lager aantal Ruige dwergvleermuizen. In tabel 1 staan het aantal waarnemingen per ronde vermeld en ook het geschatte aantal exemplaren per soort. Het aantal exemplaren betreft een schatting, omdat op plaatsen waar meer dan één dier vliegt, lastig is in te schatten hoeveel het er daadwerkelijk zijn. In bijlage 2 staan figuren waarop alle waarnemingen per ronde per soort zijn weergegeven.

Het algemene beeld dat is ontstaan tijdens de vier inventarisatierondes is dat het gehele onderzoeksgebied in meer of mindere mate wordt gebruikt als foerageergebied door voornamelijk Gewone dwergvleermuis. In het parkachtige gebied langs de Beneluxbaan zijn tal van plekken te vinden waar insecten zich kunnen ophouden (luwtes, vijverpartijen). In de directe omgeving van de Beneluxbaan werd minder intensief gevoerageerd. De meeste waarnemingen betroffen één of enkele exemplaren, alleen buiten het onderzoeksgebied werd eenmaal een grotere concentratie van foeragerende vleermuizen waargenomen (minimaal zes exemplaren). Mogelijk ligt dit aan het voorhanden zijn van veel geschikte foerageerplekken.

Tabel 2. Overzicht van het aantal waarnemingen per onderzoeksrunde en het geschatte aantal exemplaren per soort.

Ronde	Aantal waarnemingen	Gewone dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis
1	41	45	2
2	20	39	1
3	41	42	4
4	14	15	0

Balts-/paarverblijfplaatsen

In het najaar is geïnventariseerd waar mannetjes van Gewone en Ruige dwergvleermuis baltsten in het onderzoeksgebied. De Gewone dwergvleermuis baltst met name vliegend en is territoriaal, waardoor de exacte locatie van de verblijfplaats in de nabije omgeving ligt van locaties waar baltsende individuen zijn waargenomen. Door de resultaten van de veldbezoeken in het najaar te combineren, zijn 19 territoria van deze soort vastgesteld (bijlage 3). De stippen in de figuur zijn geplaatst op de meest logische plaatsen voor een verblijfplaats of ongeveer midden in het territorium. De daadwerkelijke locatie van de verblijfplaatsen kan daarom iets afwijken van de aangemerkte locaties.

Ruige dwergvleermuizen baltsen zowel in vlucht als vanuit hun verblijfplaats. Een aantal balts-/paarverblijfplaatsen is daarom met zekerheid te koppelen aan de gebouwen van waaruit zij riepen. In enkele gevallen betroffen de waarnemingen tijdens het onderzoek vliegende exemplaren. In totaal zijn 15 balts-/paarverblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis vastgesteld in het plangebied.

Vrijwel alle vliegende baltsende dwergvleermuizen vlogen in de directe omgeving van de bebouwing in het onderzoeksgebied. Dat maakt het aannemelijk dat die dieren hun verblijfplaatsen in die bebouwing hebben. Het is daarom onwaarschijnlijk dat er balts-/paarverblijfplaatsen in de bomen in het plangebied aanwezig zijn.

4. Beoordeling volgens de Flora- en faunawet

4.1 Planten

Van de wettelijk beschermde planten die zijn aangetroffen, ervan uitgaande dat het wilde planten betreft, zijn er drie licht beschermd volgens de Flora- en faunawet (Grasklokje, Brede wespenorchis en Veldsalie). Voor licht beschermde plantensoorten geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet die zien op het aantasten van groeiplaatsen. Om die reden veroorzaakt de ombouw van de Amstelveenlijn geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van die plantensoorten. Wel dient ten aanzien van de betreffende soorten de Zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet) in acht genomen te worden. De Zorgplicht houdt in dat schade aan alle flora en fauna zoveel mogelijk voorkomen dient te worden, voor zover dit redelijkerwijs mogelijk is. In dit kader wordt verwezen naar de aanbevelingen hieronder.

De aangetroffen Daslook is een middelzwaar beschermde soort volgens de Flora- en faunawet, gesteld dat het om wilde planten gaat. In het geval van de Amstelveenlijn is dit onduidelijk. In Amstelveen is in het verleden in de parken op vrij grote schaal Daslook geplant of gezaaid. Deze planten hebben hun groeiplaatsen vervolgens sterk uitgebreid, waardoor nu vaak onduidelijk is of de Daslook in de gemeente gezien moet worden als uitgezaaid of verwilderd. Wanneer wordt uitgegaan van wilde (verwilderde) planten en de ombouw leidt tot aantasting van groeiplaatsen van Daslook, dan ontstaat mogelijk een knelpunt met de Flora- en faunawet. Dit knelpunt kan worden voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht. Eén van de consequenties is dat de Provincies een rol krijgen in de samenstelling van de lijsten van beschermde soorten. De Provincies kunnen vrijstelling verlenen voor soorten die op de lijsten van beschermde soorten staan en kunnen daarnaast soorten aanwijzen die in de betreffende provincie bescherming genieten. Op basis van de lijsten met beschermde soorten bij de Wet Natuurbescherming en de informatie die vanuit de Provincies is gekomen, zijn heel veel planten vanaf 2017 niet (meer) beschermd. Voor het project Ombouw Amstelveenlijn betekent dit dat er geen knelpunten met de Wet Natuurbescherming zijn ten aanzien van planten. In de nieuwe wet is echter ook een Zorgplicht opgenomen. Om die reden zijn hieronder enkele aanbevelingen gedaan.

Aanbeveling

De bermen en begeleidende groenstructuren hebben in de huidige situatie een zodanige ecologische en landschappelijke waarde, dat het gerechtvaardigd is om ze te behouden. Vanuit de initiatiefnemer en de gemeente Amstelveen ligt er ook de wens om de groenstructuren na voltooiing van de ombouw passend te herstellen.

Na de geplande werkzaamheden kunnen de bermen (met een gelijkblijvende bodemsoort) met de inzaai van eenzelfde mix van soorten en een gelijksoortig beheer als nu het geval is, snel (binnen twee jaar) weer hersteld worden.

In de bosstroken binnen het plangebied groeit op enkele plekken de nu nog beschermde soort Daslook. Van deze soort is bekend dat deze zich snel kan vermeerderen via zaad. Door zaad te

winnen van de lokale begroeiingen kan de soort na de werkzaamheden snel en eenvoudig weer uitgezaaid worden, waardoor een eventueel negatief effect op de huidige vegetaties gecompenseerd kan worden.

4.2 Vleermuizen

Foerageergebied

Het onderzoeksgebied voor vleermuizen is ruimer opgezet dan alleen het plangebied, omdat dan het belang van het plangebied als foerageergebied beter is te duiden. In het gehele onderzoeksgebied werd op tal van plekken gefoerageerd door Gewone en Ruige dwergvleermuis. Hierbij werd de grootste activiteit waargenomen in de groene gebieden rond de bebouwing langs de Beneluxbaan en minder activiteit direct langs de Beneluxbaan (plangebied). Op basis van de aantallen foeragerende vleermuizen in het onderzoeksgebied en het plangebied, wordt geconcludeerd dat de bosschages in het plangebied geen essentieel foerageergebied van vleermuizen vormen. Bovendien wordt verwacht dat voor het foerageergebied dat verloren gaat bij de ombouw voldoende alternatief aanwezig is binnen het onderzoeksgebied. De redenen hiervoor is dat de dichtheden in het onderzoeksgebied niet bijzonder hoog waren en dat er relatief veel potentieel geschikte foerageerlocaties aanwezig zijn. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat het project Ombouw Amstelveenlijn geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen wat betreft foerageergebied.

Verblijfplaatsen

In de ecologische beoordeling van het project werd al geconcludeerd, dat er geen kraamverblijfplaatsen in het plangebied worden verwacht (De Vries 2015). Het aanvullend vleermuisonderzoek leverde geen of nauwelijks waarnemingen van Watervleermuis, Franjestaart en Rosse vleermuis, die wel in de omgeving zijn waargenomen (Hoogeboom 2011). Op basis hiervan wordt geconcludeerd, dat er in het plangebied geen verblijfplaatsen aanwezig zijn van die boombewonende soorten. Bij het beschrijven van de resultaten werd al vermeld dat de baltsende dwergvleermuizen voornamelijk rond de bebouwing langs de Beneluxbaan foerageerden. Op basis van de resultaten en de veldwaarnemingen is er geen reden om aan te nemen dat in de te kappen bomen balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone en Ruige dwergvleermuis aanwezig zijn. De voorgenomen kap veroorzaakt om die reden geen knelpunt met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen wat betreft dat aspect.

Wet Natuurbescherming

De bescherming van vleermuizen zal in de nieuwe Wet Natuurbescherming vergelijkbaar zijn als in de Flora- en faunawet. De reden hiervoor ligt in het feit dat vleermuizen worden beschermd door Europese regelgeving (Habitatrichtlijn) die door de lidstaten moet worden doorvertaald naar de nationale wetgeving. Er is geconcludeerd dat de ombouw geen (significant) negatieve effecten veroorzaakt op (de functionaliteit van) verblijfplaatsen van vleermuizen. Om deze redenen veroorzaakt het project Ombouw Amstelveenlijn geen conflict met de Wet Natuurbescherming.

Eindconclusie vleermuizen

Op basis van de ecologische beoordeling en de resultaten van het aanvullend onderzoek wordt geconcludeerd dat het project Ombouw Amstelveenlijn geen knelpunt veroorzaakt met de Flora- en faunawet en de nieuwe Wet Natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

5. Conclusie

Uit de voorgaande hoofdstukken worden de volgende conclusies getrokken:

- Het project Ombouw Amstelveenlijn veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet en Wet Natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen (§ 4.2).
- Ten aanzien van de licht beschermde planten in het plangebied, veroorzaakt de ombouw geen conflict met de Flora- en faunawet (§ 4.1).
- Ten aanzien van Daslook geldt nu dat het project geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet indien de werkzaamheden op plaatsen met Daslook worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode (§ 4.1).
- Uitgaande van de huidige stand van zaken wat betreft de nieuwe Wet Natuurbescherming, veroorzaakt de ombouw geen knelpunt met die wet ten aanzien van planten (§ 4.1).
- Geadviseerd wordt om bij werkzaamheden aan vegetatie en begroeiing invulling te geven aan de Zorgplicht (§ 4.1).

Overige beschermde natuurwaarden

Voor de beoordeling ten aanzien van overige beschermde natuurwaarden wordt verwezen naar de eerder uitgevoerde ecologische beoordeling (De Vries 2015). De conclusies uit dat rapport zijn hieronder nogmaals weergegeven.

Gebiedsbescherming

De ombouw van de Amstelveenlijn veroorzaakt geen conflict met de Natuurbeschermingswet 1998 en regelgeving omtrent het NNN.

De groenstructuren langs de Beneluxbaan zijn een belangrijk onderdeel binnen het Groenstructuurplan voor Amstelveen. Om deze reden is de projectorganisatie in gesprek met de gemeente Amstelveen over een beeldkwaliteitsplan en een groeninpassing om knelpunten met het Groenstructuurplan te voorkomen.

Soortbescherming

Om te bepalen hoe de ombouw van de Amstelveenlijn zich verhoudt tot de Flora- en faunawet is destijds geconcludeerd, dat aanvullend onderzoek nodig was naar:

- De aanwezigheid van groeiplaatsen van wettelijk beschermde planten op de planlocaties van de kruisingen.
- Verblijfplaatsen en foerageergebied van vleermuizen op de planlocaties van de kruisingen.

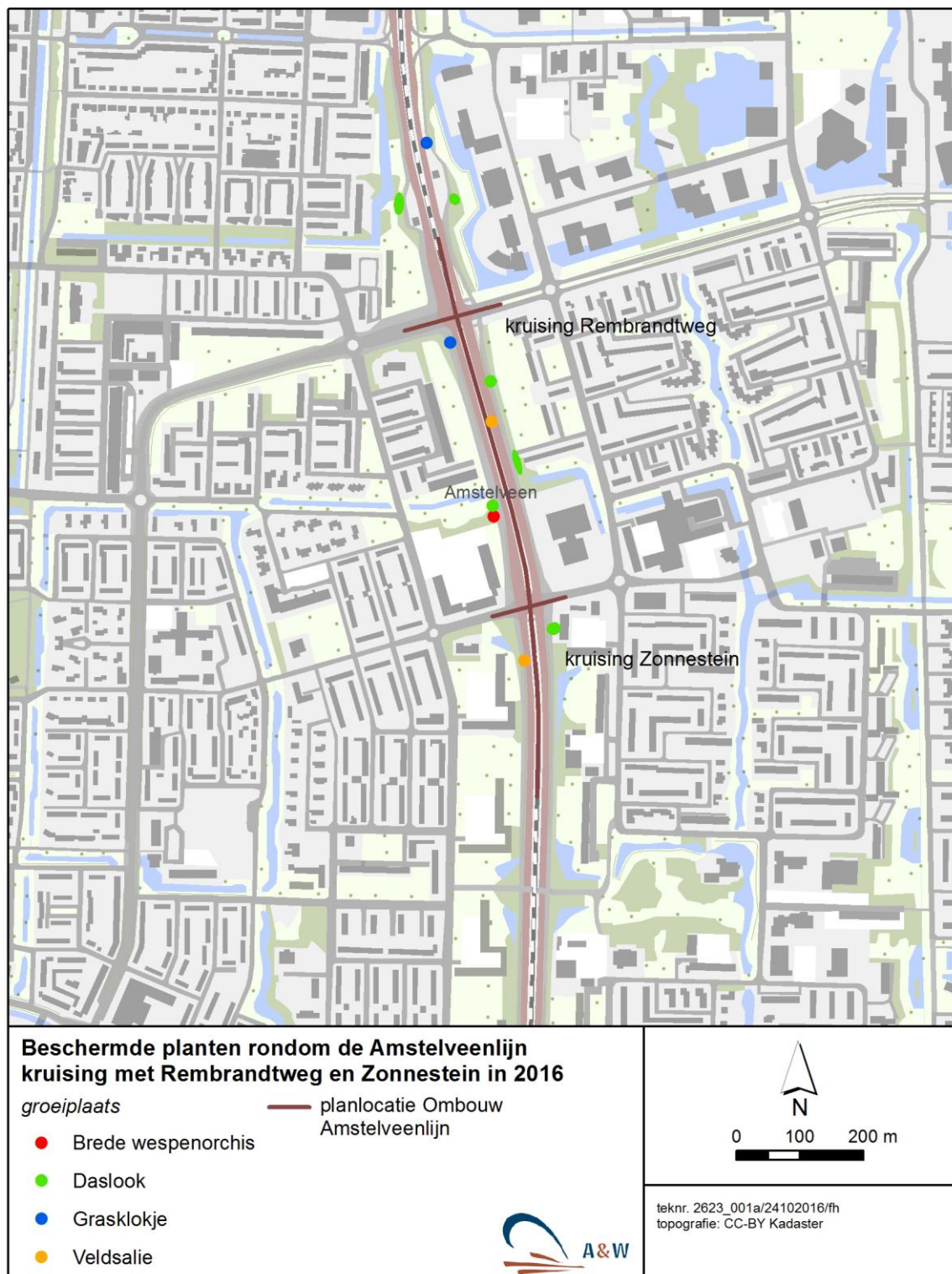
De resultaten van het aanvullend onderzoek zijn beschreven in onderhavige rapportage.

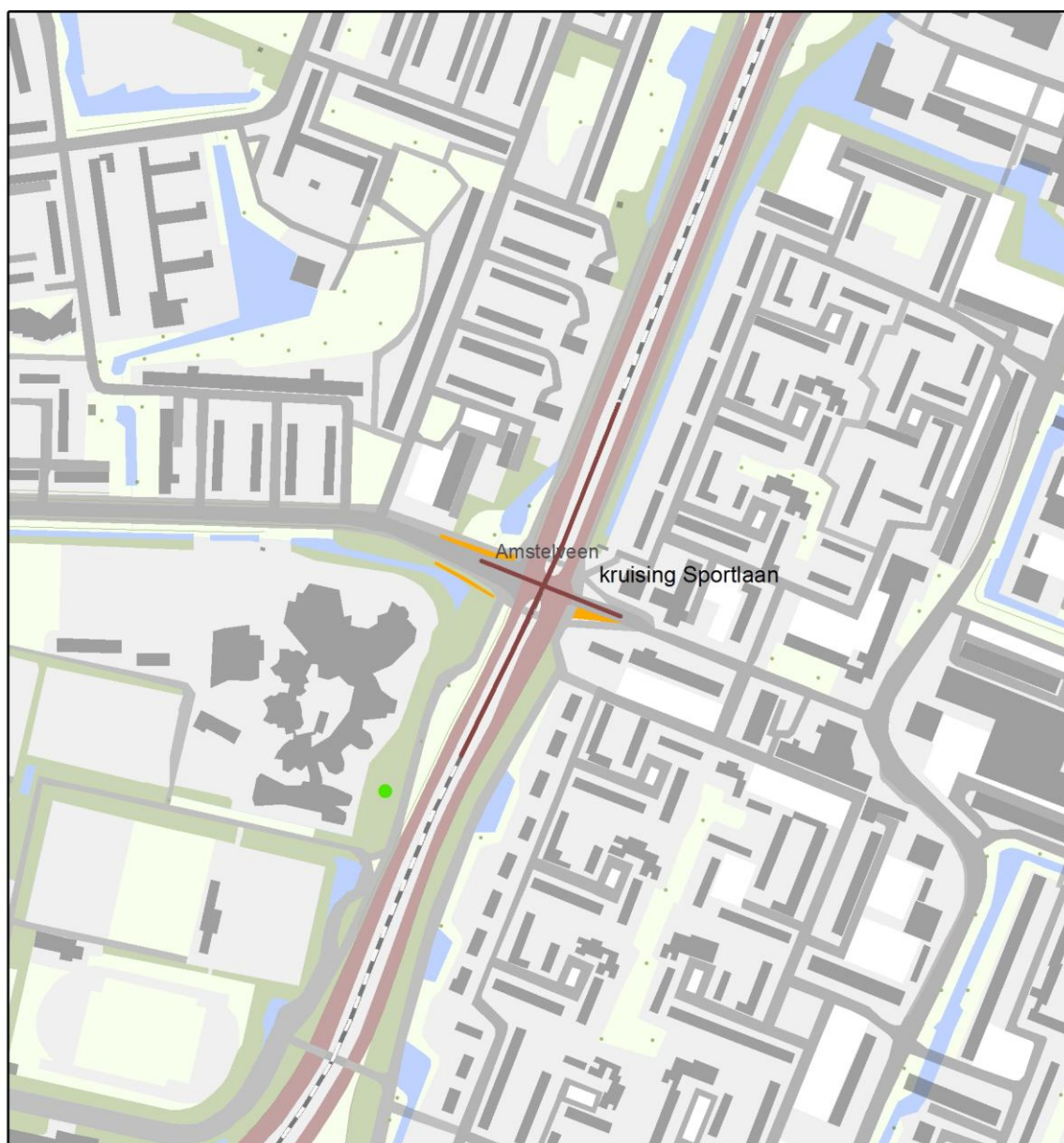
Het project 'Ombouw Amstelveenlijn' veroorzaakt ten aanzien van overige soorten geen conflict met de Flora- en faunawet, mits geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten (paragraaf 4.6 in de eerdere ecologische beoordeling).

6. Literatuur

- Hoogeboom, D. 2011. Werkatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Landschap Noord-Holland, Castricum.
- Vries, E.W. de, 2015. Ecologische beoordeling van het project Ombouw Amstelveenlijn. A&W-notitie 2502. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Bijlage 1 Groeiplaatsen beschermde plantensoorten

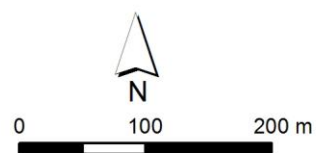
**Beschermd planten rondom de Amstelveenlijn
kruising met de Sportlaan in 2016**

groeiplaats

● Daslook

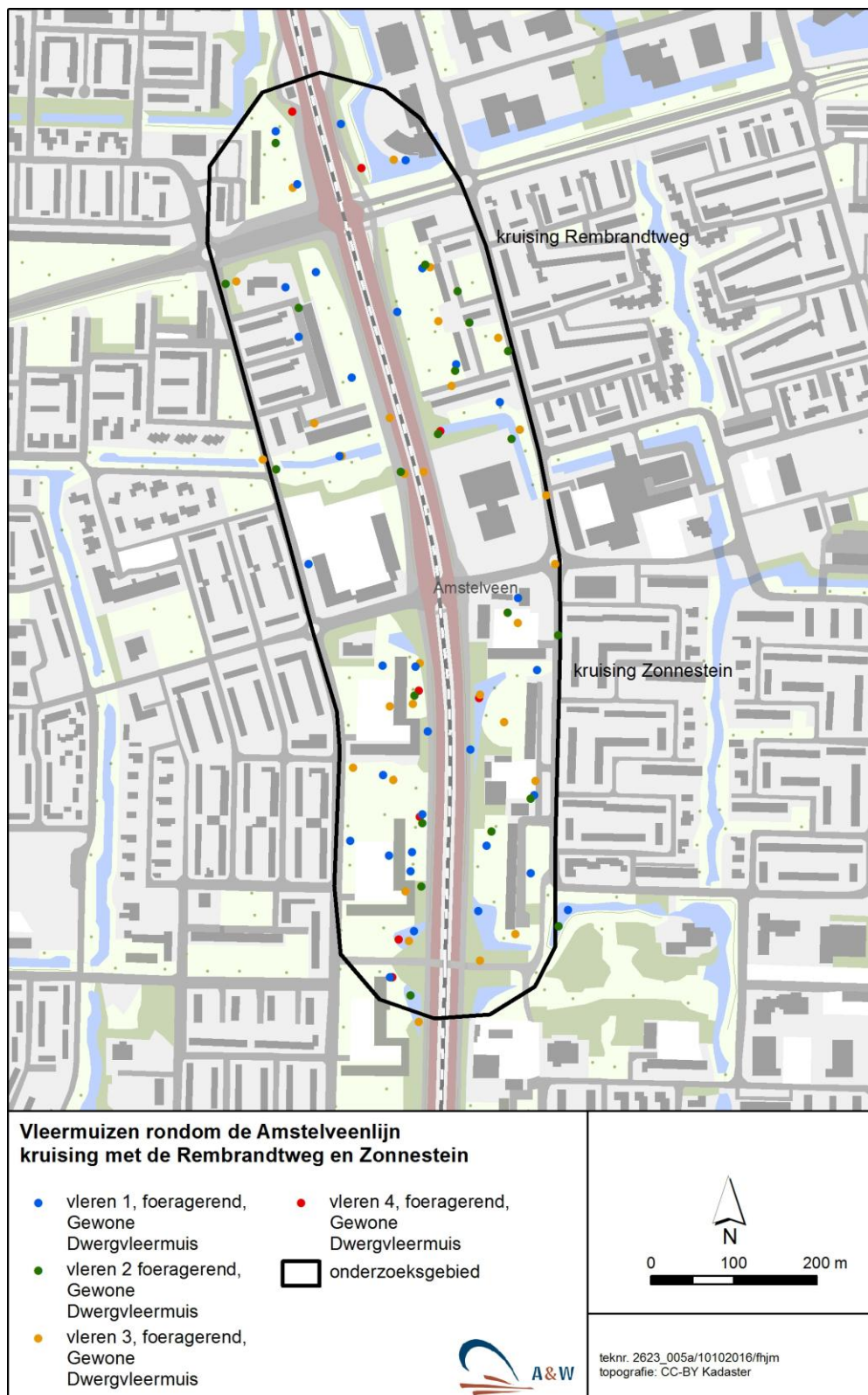
● Veldsalie

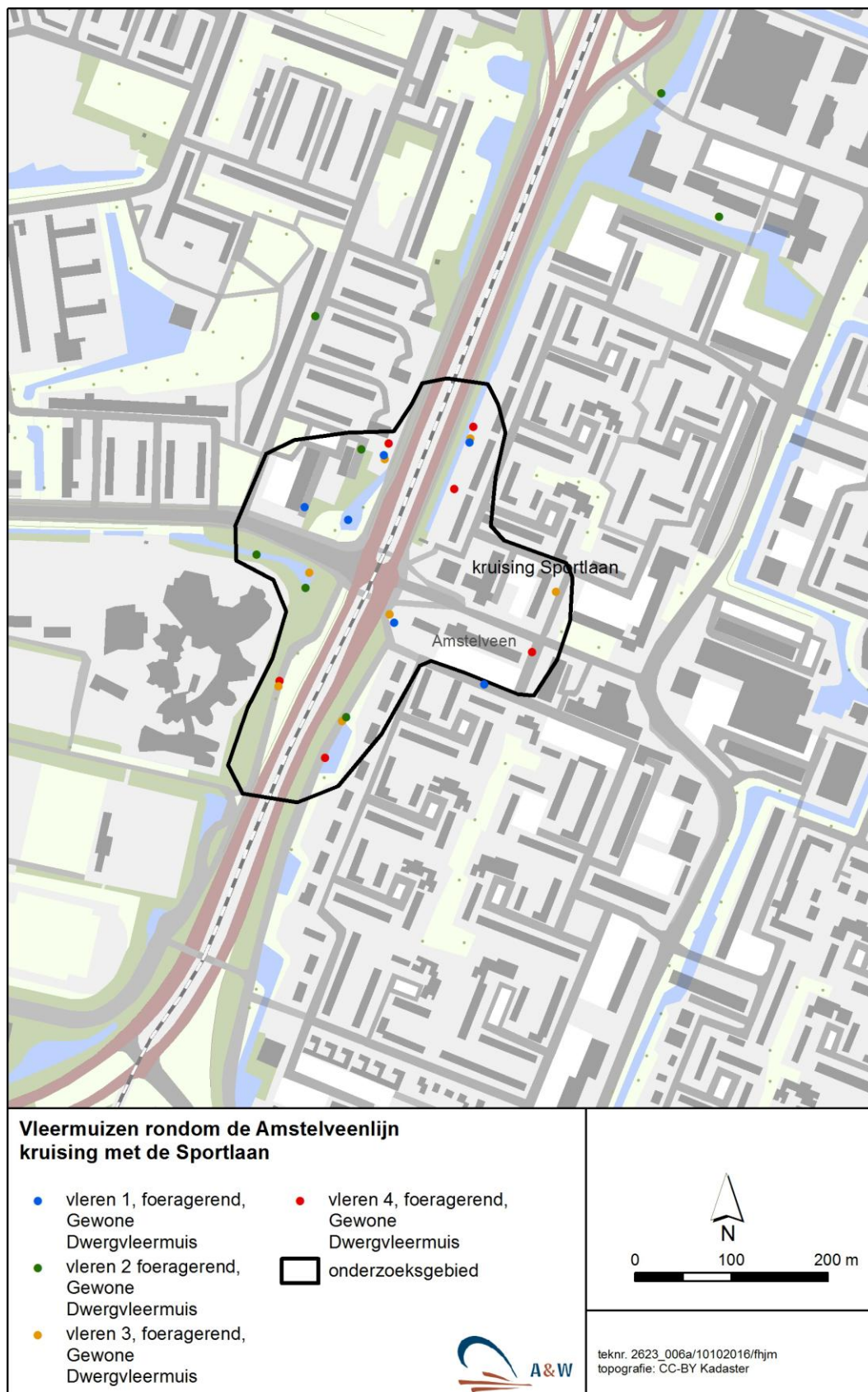
— planlocatie Ombouw
Amstelveenlijn

teknr. 2623_002a/24102016/fh
topografie: CC-BY Kadaster

Bijlage 2 Waarnemingen van foeragerende vleermuizen

Bijlage 3 Balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen

